Stuk*

In Stuk* zoeken de Tartaren de grenzen van het absurde op. Ze laten zich daarbij inspireren door hedendaagse theaterauteurs Harold Pinter, Magne van den Berg, Alan Ayckbourn en Samuel Beckett.

De Tartaren laten u binnengluren in de huiskamers van schijnbaar doodgewone mensen. Op speelse en herkenbare wijze nemen ze allerhande relaties onder de loep. De Tartaren spelen stukken van stukken: een collage van scènes die zich afspelen in de huiselijke context. Elke scène is een stuk op zich. Elk stuk een deel van een geheel. Elk geheel een ruwe diamant. Schitterend en keihard.

Theatermaker Jessa Wildemeersch: 'Elke scène in een theaterstuk heeft een eigen verloop en vaak ook een conflict. Dat vond ik een interessant uitgangspunt. Ik hou ervan om theater op een andere manier te benaderen dan als een klassiek stuk waarin iedereen een hoofd- of bijrol krijgt. Deze manier van werken geeft alle spelers de kans om een scène te spelen waar hun hart echt in ligt.'

** Stuk: bijvoeglijk naamwoord, zelfstandig naamwoord / niet meer heel / in delen uit elkaar gevallen / aan gruizels / beschadigd / brok*

Niets is zomaar wat het lijkt

Een gesprek met theatermaker Jessa Wildemeersch en spelers Doke Dilen en Katelijne Hanssen

In Stuk* rijgen theatermaker Jessa Wildemeersch en de Tartaren losse scènes van vier hedendaagse theatermakers aan elkaar tot een nieuw geheel. 'We hebben uiteenlopende teksten en auteurs uit verschillende tijdperken onderzocht en uitgeprobeerd. Eenmaal bij de absurdisten aanbeland begon er allerlei te prikkelen.' Soms gaat het om de taal, vaker om wat niet in woorden wordt gezegd, soms over het ongewone, dan weer het heel erg alledaagse. 'Maar vooral gaat het om menselijke relaties en de onmogelijkheid daarvan.'

Jessa Wildemeersch werkte in 2019 voor het eerst met de Tartaren samen. 'Toen waren we van plan om een Shakespeare te spelen, maar corona stak stokken in de wielen: we mochten niet langer samenkomen om te repeteren. Ik heb dan maar van de nood een deugd gemaakt: we lieten Shakespeare vallen en brachten een online voorstelling die uit aparte scènes uit de wereldliteratuur bestond. Door de repetities via videocall keken we letterlijk binnen in elkaars huiskamer, en dus in elkaars leven. Zo ontstond bij mij de goesting om een mozaïekvoorstelling te maken die zich in verschillende huiskamers afspeelt, waar de levens van mensen naast elkaar lopen en toch op een vreemde manier verbonden zijn.'

Hedendaags en absurd

Tijdens de eerste samenkomsten voor *Stuk** legde ze teksten van uiteenlopende auteurs op tafel, van Ibsen over Beckett tot schrijvers van nu. Jessa: 'Zodra we aan de absurdisten begonnen, voelde ik dat er allerlei begon te prikkelen: de respons van de spelers was er onmiddellijk. We besloten dan maar op dat pad voort te gaan. Uiteindelijk kozen we twee scènes van Pinter, van Ayckbourn en Magne van den Berg elk één, en een monoloog van Beckett. Daarmee bestrijken we een periode van vlak na de Tweede Wereldoorlog tot nu.'

‘Samen met Els speel ik een scène van Magne van den Berg’, legt Katelijne Hanssen uit. ‘We spelen een ex-koppel dat elkaar na een heel tijdje opnieuw ontmoet. Mijn personage is de babbelaar van de twee, maar ze blijft nogal hangen in uiterlijkheden en oppervlakkigheden. Pas helemaal op het eind komt er wat meer ruimte voor het gevoelsmatige.’ Stuk* is Katelijnes tweede Tartaren-voorstelling. ‘Ik merk dat ik vooral aangetrokken ben tot tekst, ik hou minder van heel fysiek theater. Maar terwijl ik voor mijn rol in Doña Rosita in het plat Antwerps mijn gang mocht gaan en de exacte bewoordingen minder uitmaakten, moet de tekst hier heel precies zijn. Ik vond het best prettig om het zo een keer aan te pakken. Mijn personage zegt vaak hetzelfde, maar met andere nuances. Dat maakte de tekst moeilijk om uit het hoofd te leren, maar wel erg boeiend. Het is naar mijn gevoel ook een veel intiemere voorstelling.’

Soms gaat er heel wat emotie schuil onder onuitgesproken woorden. En haast niets is zomaar wat het lijkt. Die indruk krijgt Doke Dilen in elk geval van zijn eigen scène, een dialoog tussen twee broers, geschreven door Harold Pinter. ‘Ik speel zogezegd een blinde sukkelaar. Mijn broer Gus is de man, want hij is de conciërge van het appartementsgebouw waarin alle personages wonen. Toch blijkt mijn personage de dingen eigenlijk beter in de hand te hebben. Als je Gus zijn gang laat gaan, laat hij alles maar wat hangen en gebeurt er niet veel.’

Van aparte scènes naar één geheel

‘Het is een totaal ander project dan wat we gewend zijn bij de Tartaren’, vindt Doke Dilen nog. ‘Meestal vertrekken we van één groot verhaal. Iedereen is dan bij elke repetitie aanwezig, waardoor je meteen een goed beeld krijgt van wat het zal worden, maar je soms ook wat geduld moet hebben voor je aan bod komt. Nu repeteerden we scène per scène, waardoor we heel geconcentreerd konden werken, maar we lang geen zicht hadden op het geheel. In de laatste fase begonnen we dan alles samen te voegen: toen werd het stuk compleet.’

‘In elk geval wordt het geheel erg humoristisch’, zegt Katelijne Hanssen. ‘De uitlatingen en situaties die hier samenkomen…’ Jessa Wildemeersch: ‘Het situationele is inderdaad belangrijk in al onze scènes. Maar wat je net zei over de secure taal klopt ook: de vier gekozen auteurs zijn allemaal erg zuinig met woorden. Pinter schrijft soms zelfs zijn stiltes in zijn partituur in. Het ritme van de tekst is belangrijk. Je merkt dat ze alle vier al van achter hun schrijftafel bezig waren met humor of in elk geval niet ongevoelig waren van het effect van ritme op humor. Je voelt dat elke scène iets pijnlijks in zich draagt, maar door de manier van schrijven is er ruimte voor het ritme van de taal, en dus ook voor de lach.’

Onmogelijke relaties en thee

‘Uiteindelijk gaat het hele stuk over relaties’, vindt Katelijne. Menselijke relaties en de onmogelijkheid om zich tot een ander te verhouden. ‘Daar zitten de rode draden door de scènes’, besluit Jessa. ‘En de thee’, lacht Doke. ‘In elke scène drinken we thee.’

Ines Minten